cervera · santa maria

guia del monument

PLÀNOL

1 Porta d'entrada
2 Porta principal
3 Altar major
4 Campanar
5 Santíssim Misteri
6 Porta del Fossar (de St. Martí)
7 Sepulcre de Berenguer de Castelltort
8 Sepulcre de Ramon Serra el Major
9 Sepulcre de Ramon Serra el Vell
10 Capella de Sant Andreu
11 Pica baptismal

CRONOLOGIA

1026- Primer document referent a Cervera.

S.XI- Construcció de la primera església al turó del coll de les Savines.

S. XIV- S'havia construït la capçaler i la major part de les naus de Santa Maria. Inici de la construcció del campanar. Se cisellen els tres sepulcres historiats.

S. XVI- Es modela la pila baptismal. Es construeix la cripta sota l'altar Major.

S. XVIII- Es construeix el retaule del Santíssim Misteri el santoral del rerecor de l'altar major. Reedificació de l'església del Santíssim.

1821- Es donen per acabades les obres de la porta principal de Santa Maria (se substitueix l'antic tancament, en estat ruïnós des de l'últim quart del s. XVIII) i la reconstrucció de l'últim tram de volta i l'enllosat del sòl.

1922- Construcció del conjunt de l'altar major dedicat a la Verge del Coll de les Savines.

1936-1938- La revolta bèl·lica estrueix la major part de l'obra escultòrica i pictòrica de la Parròquia.

2000/2009- Obres de restauració del temple incloent església i campanar.

2011- Restauració de les campanes Trinitat i Onzena

CARACTERÍSTIQUES

L'origen de la Cervera medieval està condicionat per la seva situació geogràfica al capdamunt d'un petit puig, perquè, en temps de guerra, aquests turons de la Segarra eren molt apropiats per controlar les vies de comunicació, s'enviaven senyals d'un a altre. Moltes de les poblacions de la comarca van néixer al redós de torres de vigilància construïdes en els seus extrems més elevats, quan el rei concedia el dret de població al paratge. Des de darrere de Santa Maria, a la plaça del Fossar, es pot contemplar l'entorn que ocupava l'antic castell al cim del Montseré (la zona de pins que queda a la dreta).

Amb la conquesta de Lleida l'any 1149, es va donar per acabada la lluita entre cristians i musulmans en aquestes terres. Llavors els camps van poder ser conreats amb profit i la vila de Cervera va atreure nous pobladors. Santa Maria és una mostra palpable de l'esplendor que adquirí la vila els segles XIII, XIV i XV i, posteriorment, el segle XVIII, quan a Cervera es va instal·lar l'única Universitat de Catalunya.

VISITA A LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA

La arquitectura externa de Santa Maria queda parcialment oculta darrere l'edifici de la Paeria de Cervera (Ajuntament) i el campanar, de manera que només es pot apreciar lleugerament des dels llocs que en el passat havien estat utilitzats com a cementiri. Des del carrer de la Sebolleria s'entreveu l'absis, absolutament desgastat per l'erosió, i des de la plaça del Fossar, el portal de Sant Martí, d'estil romànic.

INTERIOR DEL TEMPLE

A l'interior s'hi accedeix per una entrada d'estil neoclàssic que es bastí en el segle XVIII entre dos enormes contraforts exteriors. Ja a l'interior, des de l'àmbit central del temple es pot copsar l'harmonia de les seves proporcions i la seva diàfana elegància.

VITRALLS I CLAUS DE VOLTA

Presten abundant llum al temple els vitralls de colors dissenyats per Colí de Maraia l'any 1.413. Els havia concebut dividits en tres zones en les quals es relatava la vida de Jesús des de l'Anunciació a la Verge fins a l'aparició del Senyor a Sant Tomàs. Actualment sols es conserven una part dels vitralls. La rosassa de la porta nord és de la mateixa època.

Aixecant la mirada fins al lloc on es creuen els diferents arcs de les voltes (claus de volta), es pot observar que en la majoria de les claus s'explica igualment la història de Jesús, l'Anunciació a la Verge, la presentació al Temple, el baptisme, l'entrada a Jerusalem, etc. Mereixen especial atenció la clau de volta que es troba just damunt de l'altar major, que representa un cérvol, símbol de la ciutat, i la que es troba immediatament al seu darrere, que té esculpida una figura vegetal, com a possible ofrena a la Verge que presideix l'altar major.

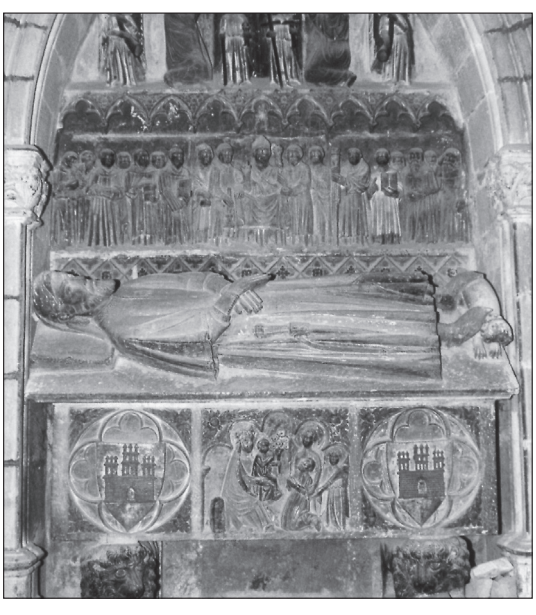

OBRA ESCULTÒRICA

La Madona del Coll de les Savines

L'altar major el presideix la imatge de la Madona del Coll de les Savines, que és la patrona de la ciutat. Es tracta d'una bella escultura romànica del segle XIII, tallada en fusta, majestuosament asseguda sobre un tron i amb el Nen al genoll esquerre. El baldaquí data de 1926.

CAPELLA DEL SANTÍSSIM MISTERI

A la dreta del creuer es troba la capella del Santíssim Misteri, construïda l'any 1.633. El conjunt escultòric i d'efecte admirable dins les línies del barroc, va ser concebut i realitzat per Jaume Padró al segle XVIII. L'oratori guarda en el seu reliquiari una estella de la creu de Jesús.

CAPELLES ABSIDIALS

Abans d'iniciar el recorregut per la girola (corredor que envolta l'altar major), pot contemplar-se, just al costat de la porta romànica de la sagristia, una Verge de pedra (s.XIII) que conserva encara restes de policromia presidia el temple.

A la capella de Sant Jaume es troba el sepulcre historiat de Berenguer de Castelltort. Destaca el relleu central en que dos àngels presenten a la Verge l'ànima del difunt. L'antiga capella del Nen Jesús conté el sepulcre historiat de Ramon Serra "el Major", atribuït a l'escultor Jordi de Déu, que va treballar a Cervera entre els anys 1.379 i 1.382.

A la capella de Nostra Senyora de Montserrat es conserva el sepulcre historiat de Ramon Serra "el Vell". La urna funerària té escuts parlants i en la part central hi ha un relleu del difunt davant la Verge. Sobre la coberta hi ha una estàtua jacent i al fons una munió de figures resant eternament per l'ànima del difunt.

RETAULE DE SANT ANDREU

L'àmbit dedicat a Sant Andreu conté l'únic retaule que es va salvar de la Guerra Civil. Les seves petites columnes barroques distribueixen els espais amb relats de la vida del sant.

LA PICA BAPTISMAL

En una de les capelles de les naus laterals hi ha col·locada la pica baptismal, atribuïda al mestre Jacques i construïda l'any 1.568. Ornamentat amb relleus florals clàssics, la pica està sostinguda per tres atlants. Quatre cares representen els quatre rius considerats en aquell moment els més importants de la cristiandat: Ganges, Nil, Danubi i Riu de la Plata. A la part superior quatre evangelistes mostren, simbòlicament, que la paraula divina transforma l'aigua divina en font de purificació. Al seu darrere hi ha esculpida una imatge de Santa Tecla.

EL CAMPANAR

Encaixat entre el temple i l'edifici de la Paeria s'alça la torre del campanar, construcció octogonal amb grans finestrals gòtics que s'edifica durant els segles XIV i XV, en el mateix estil que el de la Seu de Lleida i el de Balaguer.

Cadascuna de les seves sis campanes té un nom i un so determinat. La més antiga és l'anomenada Seny Major, col·locada just en la mateixa línia que el rellotge, dóna un mi natural. És especialment majestuós el so que es produeix quan, en els grans esdeveniments, totes les campanes són brandades a un temps.

Des del temple, la pujada per l'escala de cargol que du fins al capdamunt permet contemplar esplèndides vistes de l'asserenat serpenteig del carrer Major i, més enllà, de l'encant i l'amplitud del paisatge de la Segarra.

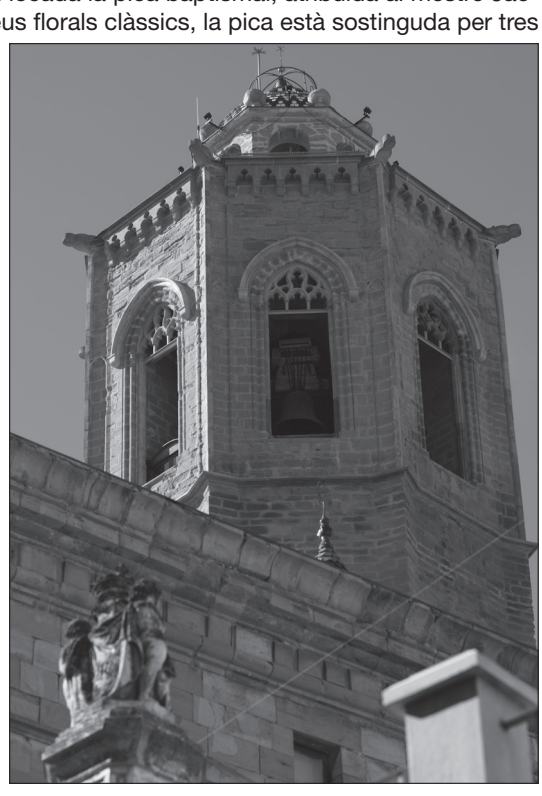

Paeria de Cervera
Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Ocupació
Ara LLEIDA
CAT Centres d'Acollida Turística

Més informació a: Regidoria de Turisme - Tel: 973 53 44 42 – 973 53 00 25 - turisme@cerverapaeria.cat
www.turismecervera.cat